

CONVENANT ASSOCIATE DEGREE

3 juli 2018

Partijen:

1. de vereniging MBO Raad, statutair gevestigd en kantoorhoudend te (3447 GM) Woerden aan het adres Houttuinlaan 6, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer A.J.M. (Ton) Heerts
en
2. de Vereniging Hogescholen, statutair gevestigd en kantoorhoudend te (2514 AP) Den Haag aan het adres Prinsessegracht 21, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer mr. Th.C. (Thom) de Graaf

Komen als volgt overeen:

Aanleiding

De afgelopen jaren is in de media maar ook in de politiek veel aandacht voor de doorstroom van het mbo naar het hbo. Deze doorstroomroute vervult een belangrijke emancipatoire functie voor leerlingen die in het vmbo starten, maar vooral ook voor studenten met een migratie achtergrond. In het bestuurlijk overleg tussen de MBO Raad en de Vereniging Hogescholen is de wens uitgesproken om tot een gemeenschappelijke werkagenda te komen voor thema's en ambities die deze doorstroomroute bestendigen en die deze route verder verbetert. Op die manier is in oktober 2017 de werkagenda mbo-hbo tot stand gekomen, welke een viertal hoofdonderwerpen bevat waarop beide sectoren krachtig willen samenwerken en die om een gezamenlijke bestuurlijke aanpak vragen.

Eén van deze onderwerpen is de Associate Degree. De AD is binnen het hbo een aantrekkelijke manier voor mbo'ers om door te leren op een hoger niveau. Voor directe doorstromers vanuit het mbo, biedt de Ad een alternatief naast de bachelor. Voor afgestudeerden die niet direct van plan zijn om een bacheloropleiding te gaan volgen of voor werkenden biedt de Ad een interessante optie om later in hun carrière door te leren en aan hun duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te blijven werken. De Ad is daarom een heel interessante mogelijkheid in het kader van leven lang leren/ontwikkelen.

Met de inwerkingtreding van de Wet Associate Degree per 1 januari 2018 is de Ad een zelfstandige opleiding geworden, los van de hbo- bacheloropleiding. Hiermee is het mogelijk geworden om deze opleiding een duidelijk eigen profiel mee te geven en om voor deze opleiding een gerichte onderwijsaanpak te kiezen.

De Associate Degree heeft een belangrijke relatie tot de aanpalende opleidingsniveaus in de beroepskolom. In verband daarmee ligt het voor de hand dat hogescholen bij het verzorgen van de Ad opleiding ook de samenwerking met het mbo opzoeken. Met de wetwijziging is het mogelijk geworden dat de Associate Degree in samenwerking met een mbo-instelling wordt aangeboden, mits tenminste de helft van het programma, waaronder in ieder geval de afstudeerfase en het afsluitend examen, wordt verzorgd door het hbo.

In de “werkagenda mbo-hbo” is rondom deze samenwerking de volgende ambitie geformuleerd:

“De Vereniging Hogescholen en MBO Raad willen gezamenlijk inzetten op het vergroten van de bekendheid van de Ad door:

- *Via onze netwerken onze leden goed en waar mogelijk gezamenlijk te informeren en samenwerking te stimuleren;*
- *Onze relaties te benutten om de betrokkenheid van het bedrijfsleven (landelijk, regionaal, lokaal) te stimuleren. Het gaat hier om betrokkenheid bij:*
  - *Het (regionaal) tripartiet samenwerken bij het initiëren van nieuwe Ad’s met ROC’s, hogescholen en bedrijfsleven;*
  - *De vormgeving van het onderwijs;*
  - *Het stimuleren van medewerkers om Ad-trajecten te volgen;*
  - *De arbeidsmarktrelevantie zichtbaar maken door het gericht werven van Ad afgestudeerden;*
  - *Het zichtbaar maken van de meerwaarde van de Ad in de beloningsstructuur;*
- *Stimuleren van nauwe en structurele samenwerking tussen hbo- en mbo door:*
  - *Regelmatig overleg en eventueel afstemming tussen de MBO Raad en Vereniging Hogescholen over de ontwikkelingen rondom de Ad;*
  - *Kennisdeling tussen mbo –en hbo instellingen te stimuleren;*
  - *Eventuele belemmeringen weg te nemen.”*

In het verleden hebben de Vereniging Hogescholen en MBO Raad de wens uitgesproken dat hun leden de samenwerking opzoeken op het terrein van de Associate Degree. In de praktijk blijkt die samenwerking nog niet altijd goed te verlopen. Met dit convenant bevestigen de Vereniging Hogescholen en MBO Raad deze wens tot samenwerking en spreken ze de verwachting uit dat dit tot een gelijke wens tot samenwerking leidt bij de respectievelijke leden van de Vereniging Hogescholen en MBO Raad.

In aanvulling op bovenstaande spreken partijen uit dat:

1. De Associate Degree een opleiding is die onder de primaire verantwoordelijkheid van een hogeschool wordt aangeboden.
2. Ad opleidingen kunnen, via een samenwerkingsverband tussen mbo en hbo, gezamenlijk worden ontwikkeld en tevens gedeeltelijk op een mbo-instelling worden aangeboden. Hierbij gelden de kaders van de wet; namelijk dat tenminste de helft van het programma, waaronder in ieder geval de afstudeerfase en het afsluitend examen, wordt verzorgd door het hbo.
3. Beide sectorraden zien als uitgangspunt dat samenwerking rondom het ontwikkelen en aanbieden van een Ad-opleiding in het publieke stelsel wordt opgezocht,
  - a. Voor het mbo betekent dit dat een instelling die - als verdieping van zijn eigen onderwijs of vanwege een geconstateerde arbeidsmarktbehoefte - betrokken wil zijn bij de ontwikkeling van een Ad-programma zich tot een bekostigde hogeschool richt.
  - b. Voor het hbo betekent dit de verantwoordelijkheid om een mbo-instelling die bij een hogeschool aanklopt welwillend tegemoet te treden.
  - c. In de bijlage wordt een handreiking gedaan voor de procedure die hierbij gevolgd kan worden.

Partijen stimuleren hun leden de samenwerking in de regio's op te zoeken en de mogelijkheden tot samenwerking tussen beide sectoren die door de wetswijziging zijn ontstaan, gezamenlijk te verkennen.

De MBO Raad
namens deze;

3/7/18

Ton Heerts
voorzitter

De Vereniging Hogescholen
namens deze;

3/7/18

Thom de Graaf
voorzitter

Bijlage: Handreiking voor mbo-scholen die willen participeren in een Ad-traject.

Opgesteld door Vereniging Hogescholen en MBO Raad

Hoe komen Ad-trajecten opleidingen tot stand en hoe kunnen mbo-scholen en andere stakeholders hierin participeren?

Sinds 1 augustus 2013 kent het Nederlandse hoger onderwijsstelsel een nieuw opleidingstype: de Associate Degree (Ad). Als onderdeel van het hoger onderwijs stelsel is de Ad opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

Daarmee is de Associate Degree de jongste opleidingsvariant in het hoger onderwijs, naast de al langer bestaande opleidingstypen bachelor en master. De Ad is gepositioneerd tussen mbo4 (NLQF niveau 4) en de hbo-bachelor (NLQF niveau 6); het gaat om een volledig zelfstandige opleiding in het hoger onderwijs met een opleidingsduur van twee jaar. Ook kan de Ad een wat meer op één specifieke bedrijfstak georiënteerd karakter hebben dan de hbo-bachelor. Deze twee kenmerken maken de Ad interessant voor studenten en werkenden die na een mbo-4 opleiding gericht verder willen leren, maar voor wie een hbo bachelor niet haalbaar of wenselijk is.

Met de wetswijziging Associate Degree, welke per 1 januari 2018 van kracht is gegaan, zijn de volgende wijzigingen wettelijk verankerd:

- De Ad krijgt een zelfstandiger en duidelijker profiel. Dit houdt in dat vanaf 1 januari 2018 de Ad een zelfstandige opleiding is geworden en dus geen onderdeel is van een bacheloropleiding.
- De doelstellingen en het curriculum van de Ad hoeven niet langer één op één te matchen met een programmatisch verwante bachelor. Dit biedt ruimte voor een eigen gezicht en profilering van de Ad, maar ook bijvoorbeeld voor nieuwe richtingen of voor cross-overs tussen opleidingen.
- Hierdoor wordt het mogelijk voor hogescholen om Ad-programma's aan te bieden, zonder dat zij een verwante bachelor kennen.

Dit servicedocument is bedoeld om meer inzicht te geven in de wijze waarop een Ad-traject tot stand komt. Als zodanig is het vooral bedoeld om aan de diverse stakeholders van de Ad (zoals mbo, bedrijfsleven en lokale- en regionale overheden) inzicht te verschaffen over de rol die zij kunnen spelen bij de ontwikkeling van nieuwe Ad-trajecten. Het document beoogt inzicht te geven in de stappen die daarbij moeten worden doorlopen en beschrijft welke partijen hiervoor verantwoordelijk zijn. Het gaat om een *proceduregericht* document; op de *inhoud* van een aanvraag wordt niet ingegaan.

Interesse voor Ad-trajecten

Interesse vanuit het mbo

Mbo- en hbo-instellingen werken de laatste jaren steeds vaker nauw samen om de aansluiting tussen mbo en hbo te verbeteren. Veel mbo-scholen worden daarom graag betrokken bij de opzet van nieuwe Ad-trajecten. Daarnaast maakt dat door de sterke regionale verbinding van het mbo met de arbeidsmarkt door mbo-scholen soms kansen worden gesignaleerd zien voor nieuwe Ad-trajecten, waarvan hogescholen zich niet bewust zijn.

Interesse vanuit andere partijen

Bij werkgevers groeit de bekendheid met Ad-trajecten geleidelijk. Landelijk heeft een eerste inventarisatie naar behoeften plaatsgevonden. In bepaalde regio's zien (groepen) werkgevers kansen. Ook lokale en regionale overheden beginnen de Ad vaker te zien als interessante mogelijkheid om in te zetten voor bij- of omscholing.

Impuls bij hogescholen

Op dit moment is het aantal Ad-trajecten nog relatief beperkt. Maar het aantal hogescholen dat Ad-opleidingen willen gaan toevoegen aan hun onderwijsaanbod, groeit. Binnen de Vereniging Hogescholen overleggen de betrokken hogescholen in het Overlegplatform Associate Degree met elkaar over de ontwikkelingen; de MBO Raad wordt standaard voor de bijeenkomsten uitgenodigd. Via dit platform wordt afstemming tussen beide sectoren voor wat betreft Ad op landelijke niveau, gestimuleerd.

Het proces

Voorfase

Om een Ad-traject te kunnen aanbieden, moet een hogeschool een aanvraag doen bij de NVAO. Andere partijen kunnen niet bij de NVAO terecht. Indien een andere partij dan een hogeschool kansen ziet voor een nieuw Ad-traject, moeten zij dus **altijd eerst** een hogeschool bereid vinden om de aanvraag te doen. Daarbij spelen voor de hogeschool zowel inhoudelijke overwegingen, als ook formele kwesties een rol.

Welke overwegingen spelen daarbij voor de hogeschool een rol?

- Past het specifieke Ad-traject binnen *het profiel* van de hogeschool?
- Past het specifieke Ad-traject binnen *het opleidingsportfolio* van de hogeschool?
- Is er in voldoende mate en aantoonbaar sprake van *arbeidsmarktrelevantie*?
- Is er voldoende *interesse* vanuit potentiële studenten en bedrijfsleven?
- Is het een goede business case?

De hogeschool doet de aanvraag

De enige partij die daadwerkelijk toestemming kan verkrijgen voor het verzorgen van een nieuwe Ad-opleiding, is dus een hogeschool. Zij moeten daartoe een aanvraag indienen bij de NVAO.

Stap 1

Eerst vraagt de hogeschool een [doelmatigheidstoets](#) aan bij de [Commissie doelmatigheid hoger onderwijs \(CDHO\)](#).

Hierbij moet de hogeschool aantonen dat er:

- Binnen het verzorgingsgebied van de hogeschool behoefte is aan uitbreiding van het landelijk aanbod van Ad-opleidingen met de aangevraagde Ad-opleiding;
- Behoeft is aan de opleiding, zowel bij studenten als bij het afnemend bedrijfsleven;
- Ruimte is in het landelijk aanbod, d.w.z. dat de behoefte bij studenten en bedrijfsleven niet reeds is 'gedekt' door aanbod van andere (ook niet bekostigde) hogescholen.

De behandeling van deze aanvraag duurt twee maanden. *Alleen met een positief doelmatigheidsbesluit* kan de hogeschool een aanvraag voor een nieuw Ad-programma indienen.

Stap 2

De hogeschool vraagt een Ad-programma aan via de procedure [Toets nieuwe](#) opleiding (TNO). Hiervoor geldt het [beoordelingskader Ad-programma's nieuwe opleiding](#).

De aanvraag wordt door de NVAO in ieder geval aan de hand van de volgende standaarden beoordeeld:

- De **beoogde eindkwalificaties** van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.
- Het Ad curriculum, het personeel en de onderwijs specifieke voorzieningen (**onderwijsleeromgeving**) maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.
- Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van **toetsing**.

Een hogeschool kan in de uitvoering van het Ad-programma nauw samenwerken met één of meerdere mbo-scholen. Een mbo-school mag een deel van het Ad-programma uitvoeren. Dit moet dan bij de aanvraag worden aangegeven.